

Ainokaiset alalla

– miten toimia vahvasti sukupuolittuneiden alojen opiskelijoiden kanssa

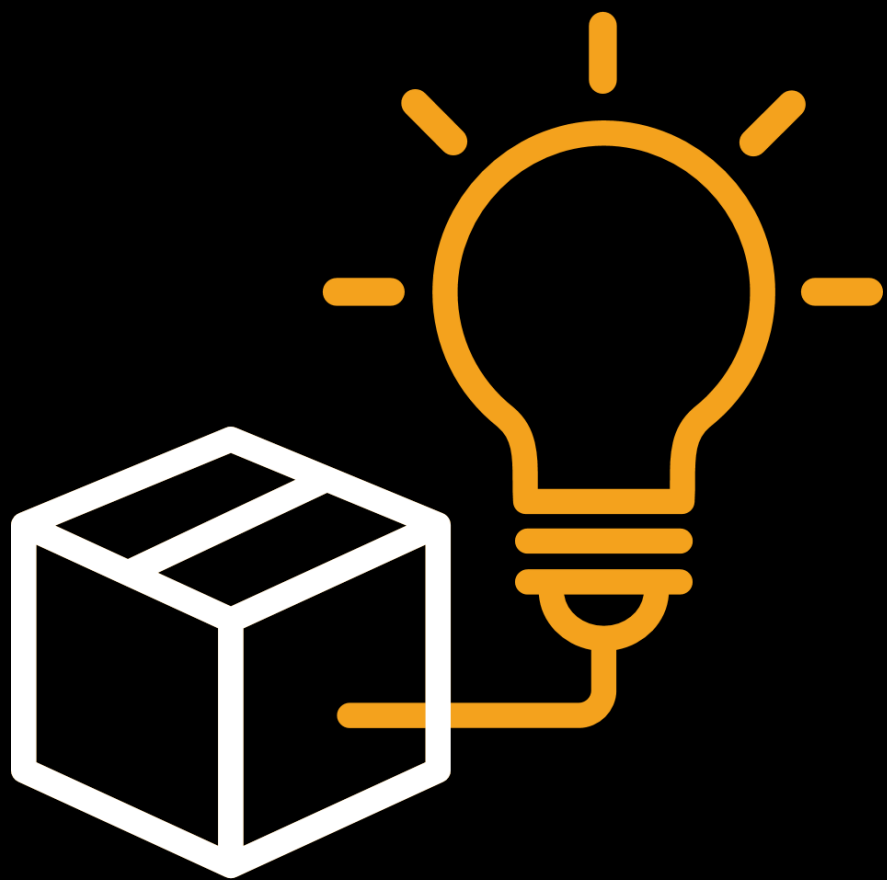
Potentiaali-hankkeen koulutusiltapäivä
18.11.2021 klo 13–16

Laura Paaso & Mona Eid,
Oulun ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakorkeakoulu

Sari Miettinen, Turun yliopisto, tulevaisuuden tutkimuskeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Vapauta potentiaalisi.

┌ **Potentiaali** ─┐

Ohjelma 18.11.2021

n.13:00–14.30

- Tietoa Potentiaali-hankkeesta
- Herättelyä aiheeseen
- Tilastotietoa segregatiosta ja ainokaisten kokemuksia
- Keskustelua
- Tauko

n. 14:45 – 16:00

- Tietoa keskeyttämisistä ja segregaaation lieventämisestä
- Keskustelua
- Keinoja turvallisemman opiskeluympäristön luomiseksi

Koulutuksen toimintasäännöt

1. Pyri rakentavaan keskusteluun ja puheenvuoroihin. Kohdista kritiikki asiaan, älä ihmiseen.
2. Muilla osallistujilla voi on erilainen tausta, mieltymykset ja elämäntilanne kuin sinulla. Ota siis tämä huomioon keskustellessasi.
3. Älä oletta, vaan kysy. Emme voi tietää toisen kokemusta, ajatuksia, elämäntilannetta tai itsemääritellyä identiteettiä.
4. Huolehdi, että kaikki halukkaat tulevat keskustelussa kuulluiksi ja pääsevät osalliseksi.
5. Tyhmiä kysymyksiä saa kysyä ja mokat ovat sallittuja. Annetaan toisillemme tilaa erehtyä ja ollaan armollisia, itsellemme ja muille.
6. Syrjivä tai sortava kielenkäyttö ei ole sallittua.

Potentiaali-hankkeen toteuttajat:

OPIKELUN JA
KOULUTUKSEN
TUTKIMUSSÄÄTIÖ

NUORISOTUTKIMUSSEURA RY.
NUORISOTUTKIMUSVERKOSTO

Koordinaatio: Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto
Kesto: 1.4.2019–31.12.2021
Päärahoittaja: Sosiaali- ja terveysministeriö / Euroopan sosiaalirahasto,
Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 (hankekoodi S21690)

**TURUN
YLIOPISTO**

**Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020**

Mitä?

- Tavoitteena lisätä ohjaus- ja opetustyön ammattilaisten osaamista tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisestä käytännössä eli esim. miten sukupuoli ja muut yksilöiden väliset erot tulisi ottaa huomioon opetuksessa ja ohjauksessa
- Hankkeen toiminta tähtää koulutuksen ja ammattien segregaaation (eriytyminen sukupuolen mukaan) purkamiseen
- Tuotamme tietoa ja kehitämme konkreettisia menetelmiä ohjaus- ja opetustyön tueksi
- Koulutamme:
 - Ohjaustyötä tekeviä eri organisaatioissa kuten Ohjaamot, nuorisotoimi, TE-toimistot
 - Ohjaus- ja opetustyötä tekeviä yläkouluissa ja toisella asteella

Miksi tärkeää?

Koulutuksen ja ammattien jakautuminen voimakkaasti naisten ja miesten aloihin tuottaa aiheuttaa haasteita sekä yhteiskunnan että yksilön tasolla:

- Palkkaerot, vanhemmuuden kustannusten epätasainen jakautuminen, töiden arvostus yhteiskunnallisesti
- Tarjolla olevat työt ja työvoima eivät kohta (kohtaanto-ongelma)
- Maailmojen ja kokemusten eriytyminen: vaikutus segregoituneen alan palveluihin ja tuotekehitykseen
- Yksilön ja yhteisön hyvinvointi → normit ja oletukset voivat estää yksilöä toimimasta yhteiskunnassa

Hankkeessa tuotetaan

- Yhdenvertaisen ohjauksen malli
- Potentiaali-hanke suosittelee -videolista & keskustelukysymykset
- Potentiaalipolku-sovellus ohjauksen tueksi: www.potentiaalipolku.fi
- Malli tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteuttamiseksi oppilaitoksissa
- Malli turvallisemman tilan periaatteiden luomiseen oppilaitoksissa ja organisaatioissa
- Osallistava työpajamalli tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusteemojen käsittelyyn oppilaitoksissa
- Yhdenvertaisuus opetuksessa ja ohjauksessa -verkkokurssi
- Yksittäisiä harjoituksia ja välineitä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvien teemojen ja segregaaation käsittelyyn oppilaitoksille, järjestöille, kuntien ohjauspalveluille
- Myyttejä purkava videosarja

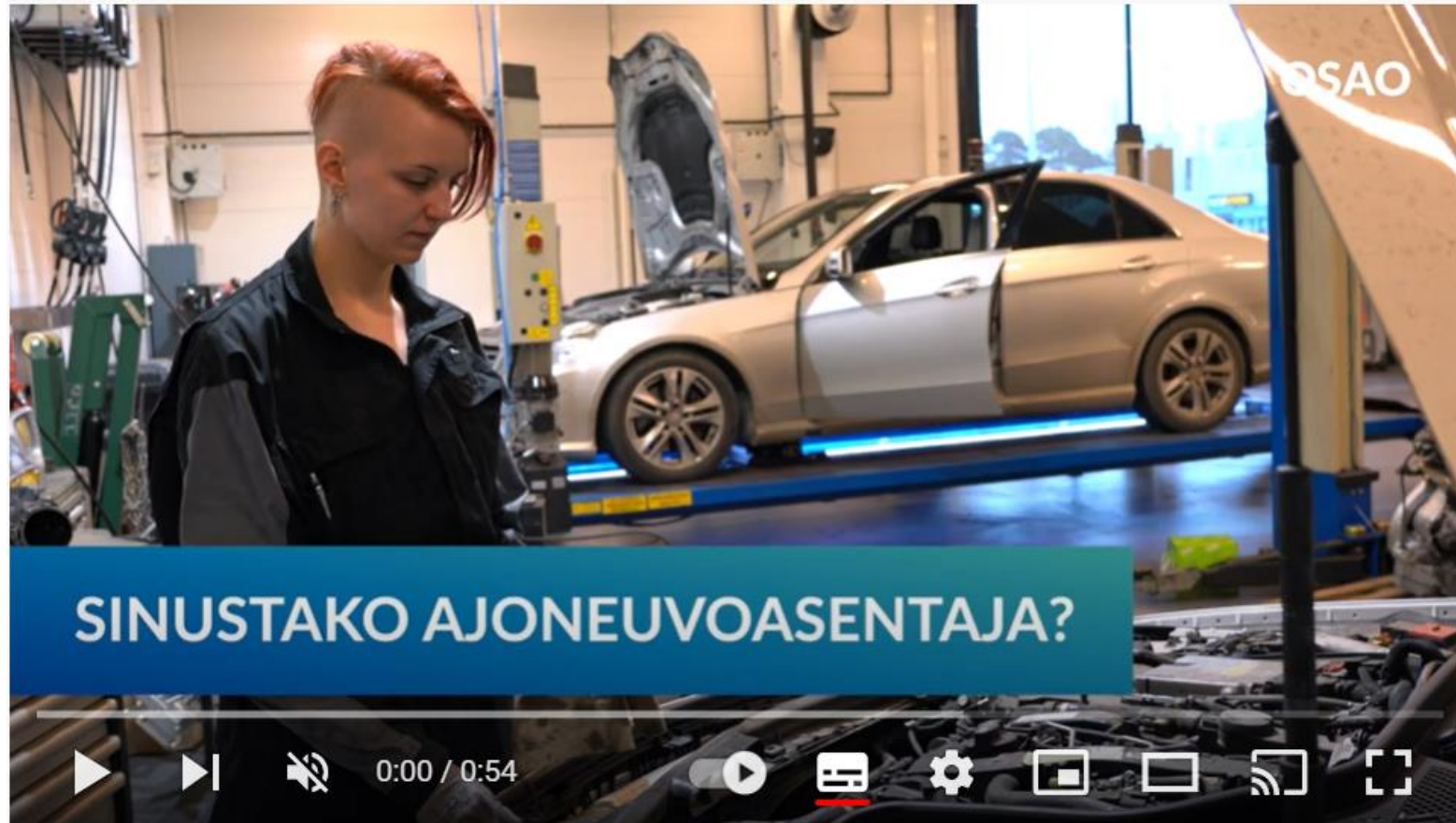
www.potentiaalihanke.fi/materiaalit/

Potentiaalihanke.fi

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Sinustako ajoneuvoasentaja?

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=A7Db-ArSyY8>

Potentiaalihanke.fi

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

”Suomessa ihmisten reaktio on yleensä epäuskoinen, kun kerron opiskelevani ajoneuvoasentajaksi, mutta Saksassa kaikki olivat vain, että 'haalarit niskaan ja hommiin' – siellä on ehkä totuttu siihen, että alalla työskentelee enemmän naisia”, hän miettii.

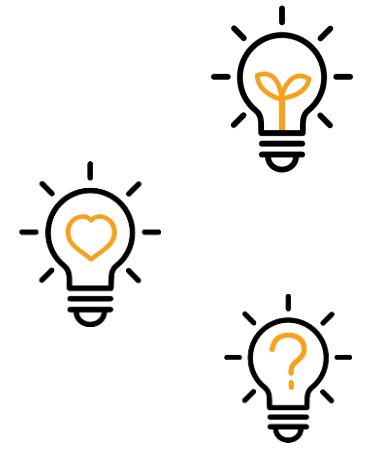
”Suomessa törmää joskus ennakkoluuloihin. Se on kai sellainen vanhanaikainen ajattelutapa, että on miesten töitä ja naisten töitä, vaikka kaikki on kuitenkin lopulta vain ihmisestä kiinni!”

- Katariina Jurvakainen

Ainokainen (eng. token) on henkilö, joka on ryhmänsä ainoa tai melkein ainoa sosiaalisen kategorian edustaja ja tulee kohdelluksi kategoriansa symbolina. Ainokainen joutuu usein korostetun huomion kohteeksi johtuen näkyvästä erottumisestaan.
(Kanter, 1977.)

Epätyypillinen koulutus- tai ammattiala tarkoittaa alaa, jossa opiskelijoista tai työntekijöistä yli 80 % edustaa eri sukupuolta kuin kyseessä olevan henkilön sukupuoli on.

Normit ovat yhteisön jäsenten jakamia näkemyksiä siitä, mitä saa ja mitä ei saa tehdä.

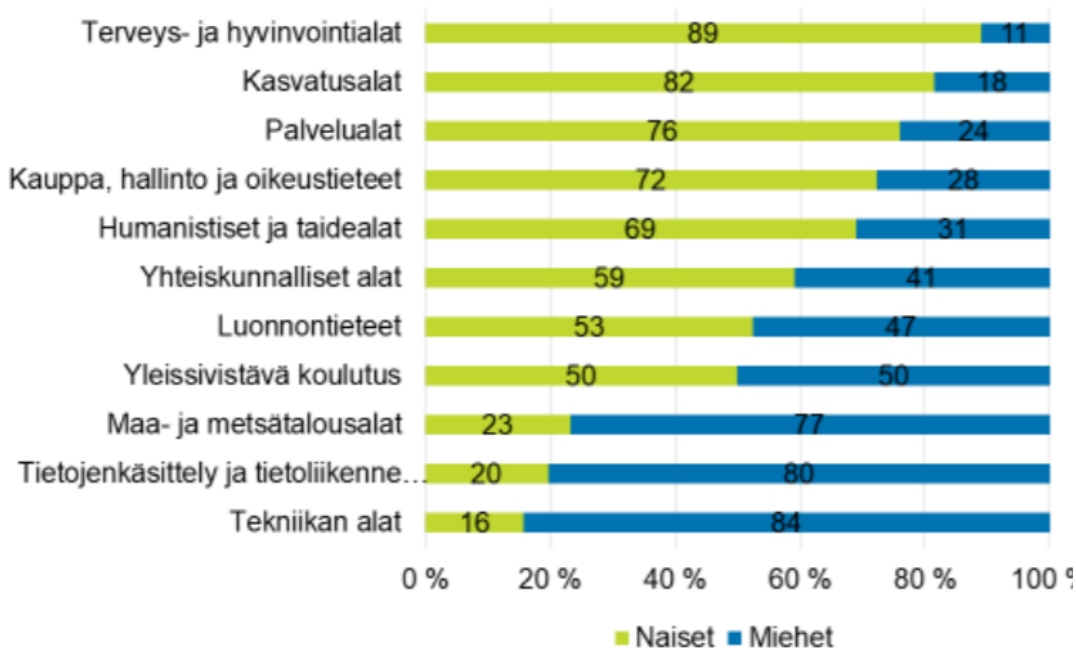
Keskustelu:

Miten alojen sukupuolittuneisuus näyttäytyy omassa ohjaustyössäsi?
Millaisia muita ainokaisuuteen liittyviä tilanteita olet havainnut?

Kerro esimerkki Flingaan: <https://flinga.fi/s/FLBU97F>

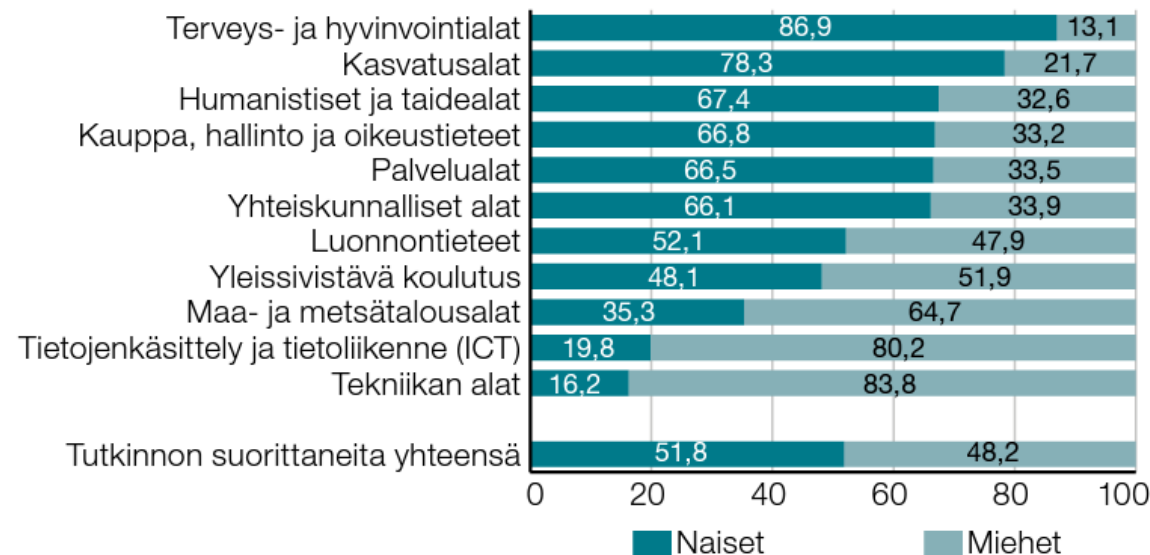
Suomi on yksi Euroopan segregoituneimpia maita

Suoritetut tutkinnot, 25-29-vuotias väestö, **1985**

Lähde: Tilastokeskus, Väestön koulutusrakenne 2016

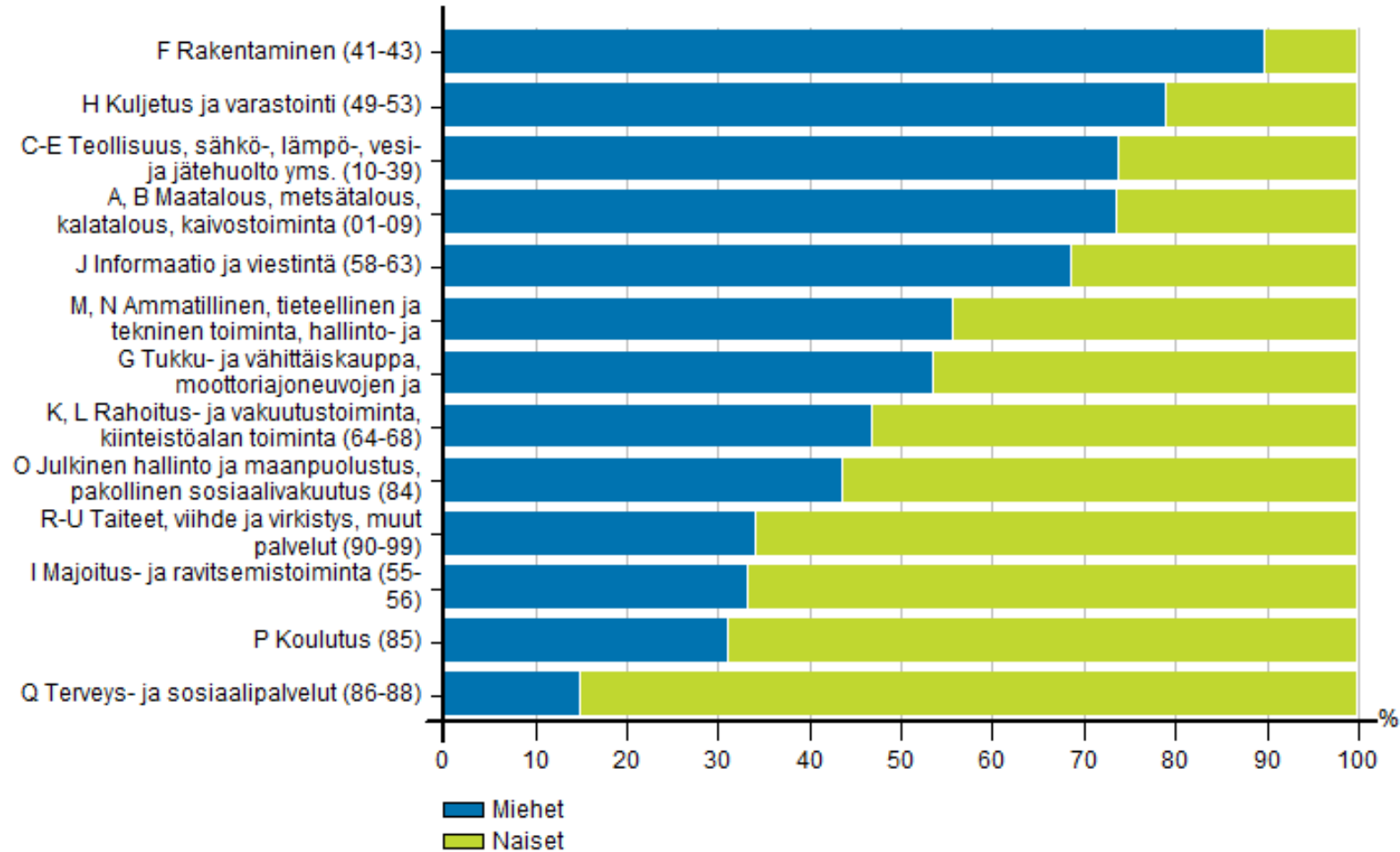
2.3 Perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittanut väestö koulutusalan mukaan **2019**, %

Lähde: Tilastokeskus, Väestön koulutusrakenne

Sukupuolisegregaatio työelämässä

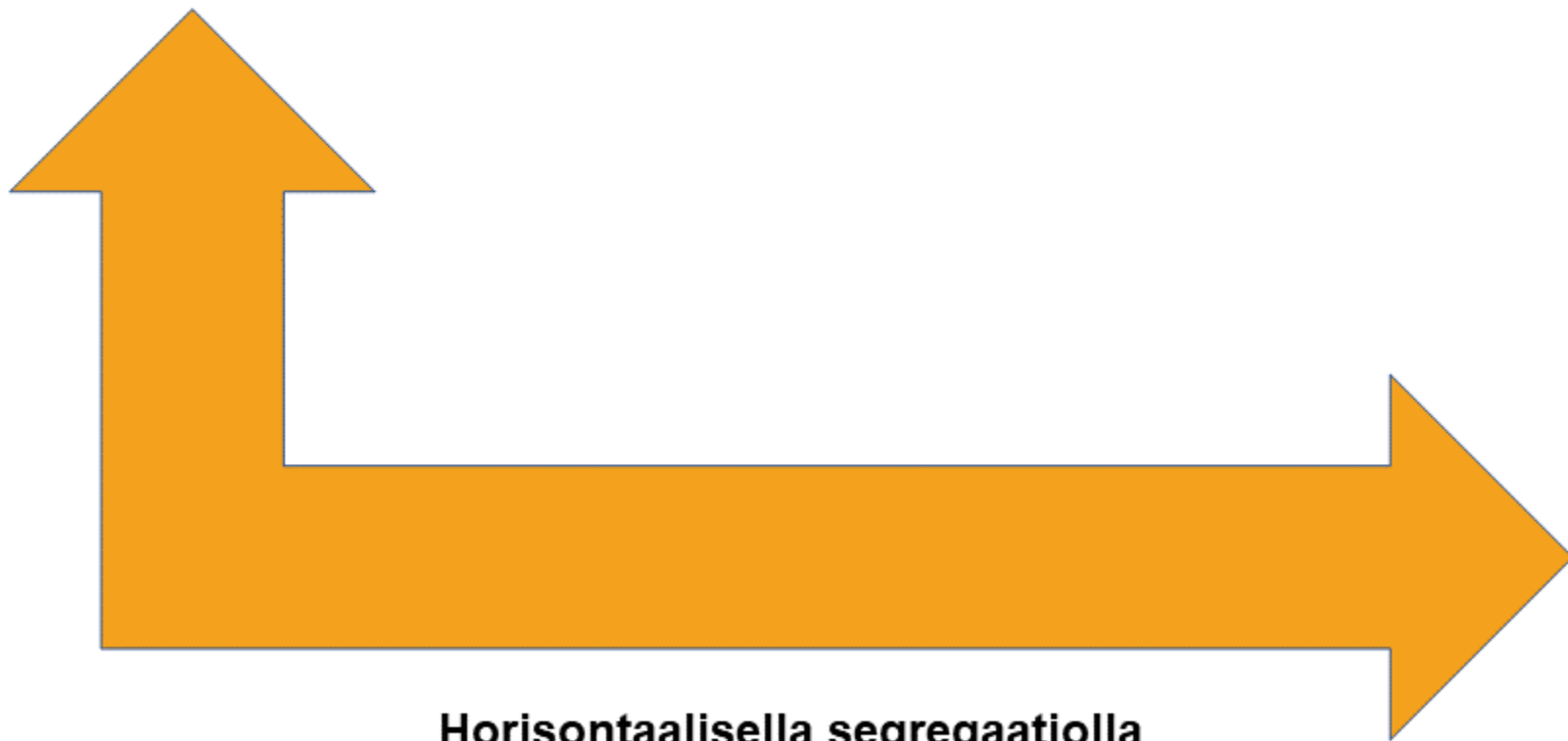
Nais- ja miesenemmistöisimmät toimialat 2020 (15-74-vuotiaat, TOL2008)
% alan työllisistä

Segregaatio – mitä se on?

Vertikaalisella segregaatiolla tarkoitetaan naisten ja miesten jakautumista vaativuudeltaan eritasoisiin tehtäviin, esimerkiksi esimies- ja johtotehtäviin ja työntekijöihin.

Horisontaalisella segregaatiolla tarkoitetaan naisten ja miesten jakautumista eri sektoreille ja ammattialoille.

EPÄTYYPILLISELLE ALALLE HAKEUTUMISTA **LISÄÄVÄT** JA **VÄHENTÄVÄT** TEKIJÄT:

Naiset

→ Vanhempien koulutus ja ammattiasema

- Äidin epätyypillinen koulutus
- Vanhemmilla vain perusasteen koulutus
- Isän epätyypillinen koulutus

→ Iän ja elämänvaiheen tekijät

- 17 tai 18 vuoden ikä koulutusta aloittaessa

→ Äidinkieli

- Äidinkieli muu kuin suomi

Harrastukset

- Rakentelu
- Pelaaminen (konsoleilla, tietokoneella, puhelimella)
- Musiikki (esim. instrumentin soitto)
- Elokuvat, teatteri, konsertit ja taidenäyttelyt
- Kirjallisuus (lukeminen vapaa-ajalla)

→ Alueelliset tekijät

- Teollisuuden ja rakentamisen toimialojen suurempi osuus kotipaikkakunnan elinkeinorakenteessa

Miehet

→ Vanhempien koulutus ja ammattiasema

- Isän epätyypillinen koulutus
- Äidin epätyypillinen koulutus

Iän ja elämänvaiheen tekijät

- 16 vuotta korkeampi ikä koulutusta aloittaessa

→ Äidinkieli

- Äidinkieli muu kuin suomi tai ruotsi

Harrastukset

- Kuvataide
- Ompelu, neulominen, virkkaus
- Kirjallisuus (lukeminen vapaa-ajalla)
- Elokuvat, teatteri, konsertit ja taidenäyttelyt
- Pelaaminen (konsoleilla, tietokoneella, puhelimella)

→ Alueelliset tekijät

- Kotipaikkakunnan työmarkkinoiden suurempi koko
- Muuttaminen koulutuspaikkakunnalle

Segregaation purkamiseen kiinnitetään huomiota esim. hakijamarkkinoinnissa

OSAO:n markkinointimateriaali:

<https://www.osao.fi/hiusala-intohimona/>

<https://www.osao.fi/levyseppahitsaajana-jokaiselle-loytyy-oma-juttu/>

Potentiaalihanke.fi

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

”Mie muistan meiän siitä ysin ryhmästä, muutama poika lähti lähihoitajaks opiskelleen. Ni siihen vähän muut pojat naureskeli. Kahto vähän silleen, että kun tyttöjen ala enemmän ja naisten ala, ni miks lähet lähihoitajaks. Että lähtekää esimerkiks metallialan opiskelijoiks tai ICT-alan opiskelijoiks. Tai tämmösii miehissii ammatteihi. Sillon se hyvin voimakkaasti näkyi. Ite en sillon kyllä ois yhtää voinu aavistaa, että lähtisin joskus vielä itekki lähihoitajaks opiskellee. Et sillon se oli vähän sillee, että jos poika lähti lähihoitajaks, ni sitä katottiin vähän kummallisesti. Mut en tiä nykyään, onko se muuttunu sitte yhtää enempää vai.”

Pauli, lähihoitajan perustutkinnon opiskelija, Pohjois-Karjala.

Lähde: Purkutalkoot-hanke. Lahtinen, J. (toim. 2019, s. 109)

Samuel: Minä ja äitiki halusi rakennusalalle, minä sanoin sille ryhmänohjaajalle, että minä en tykkää hirveesti tästä luokan ilmapiiristä, koska se on huono, koska minä haluan valmistua, haluan opiskella paikassa, missä on hyvä ilmapiiri **että miusta tuntuu turvalliselta**... No yks minun kaveri luovutti sieltä x-oppilaitoksesta.

Tutkija: No minkä takia hän luovutti?

Samuel: No vähän rasistinen meininki siellä... Minusta nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja ja matkailuala on semmoset, missä on hyviä ihmisiä... On erilainen kuin autoala, kiviala, putkimies, rakennusala, metalliala... Nää on erilaiset, koska jos sanotaan suoraan, tää ala ja matkailuala on semmoset, jossa ihmisen pitää olla sosiaalinen ja avoin... Koska nuorisotalolle voi tulla kuka tahansa ihminen... Voi tulla tumma... Jos sinä olet semmonen ohjaaja, että sinä katot ihonväri, sit ei kannata olla siellä. Sama matkailualalla, joutuu olla tekemisissä kaikenlaisten ihmisten kanssa... mutta nyt jos puhutaan kiviala ja ne alat, että sun ei ole pakko olla tekemisissä kenen kanssa sinä et halua.

Noin 20 prosenttia miesopiskelijoista ja 13 prosenttia naisopiskelijoista katsoi, että **heidän sukupuolensa oli vaikuttanut tapaan, jolla opettajat ovat heitä kohdelleet**. Noin kymmenesosa vastaajista arveli sukupuolensa vaikuttaneen opintosuoritustensa arviointiin. (Attila ym. 2018)

”Yhtään naisopettajaa ei ole. Aina ku puhutaan, puhutaan ”pojista”, ”äijistä” tai ”jätkistä”, sit hetken päästä sanotaan ...ja tytöt”.

Nainen, tekninen ala, Länsi-Suomi.

”Mun mielestä se [naisenemmistöisyys] näkyy vain positiivisella tavalla, opettajat tykkää ehkä pojista enemmän – tytöt saa huutoa opettajilta jos ne ei tee jotain oikein mutta mulle ei kyllä ole huudettu kerrankaan. Siinä on ehkä vähän se että naisopettajat ei uskalla laittaa miehille vastaan.”

Mies, hoitoala, Keski-Suomi

Lähde: Kauhanen, A. & Riukula, K. (2019)

Potentialihanke.fi

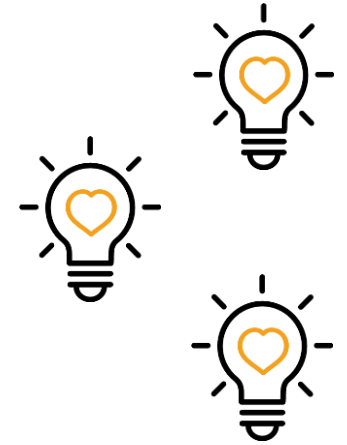

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

”No joo siis tulee ihan yleisesti muittenkin opiskelijoiden keskuudessa välillä huomaa, et mua pidetään vähän tyhmempänä, kun ehkä muita. Mulle selitetään, kun idiootille välillä asioita. Mut sit, joo ihan muutamilla opettajilla on jotain asenteita naisia kohtaan. Yks semmonen esimerkki, minkä mä kuulin vaan yhdeltä toiselta. Meillä oli tämmönen kurssi, missä jaettiin ryhmiin porukoita, mä olin eri ryhmässä, kun tää joka tän kerto. Jokaisella ryhmällä oli oma vastuuopettaja, niin yks vastuuopettaja oli sitten sanonu, että hyvä, että tässä meidän ryhmässä on vaan miehiä, kun noitten naisten logiikasta ei oikein tiiä. Että kyllä silleen jonkin verran on ihan tämmösiä asenteita, että naiset ei välttämättä kuulu tekniikan alalle.”

Nainen, tekniikan alalla.

Lähde: Kaukonen, L. (2020, s. 28).

Keskustelu:

Millaisia ainokaisiin liittyviä ja/tai sukupuolta normittavia tilanteita tai tekoja tunnistat omasta työympäristöstäsi?

Kerro esimerkki Flingaan: <https://flinga.fi/s/FMKDQ8E>

Tauko 15 min

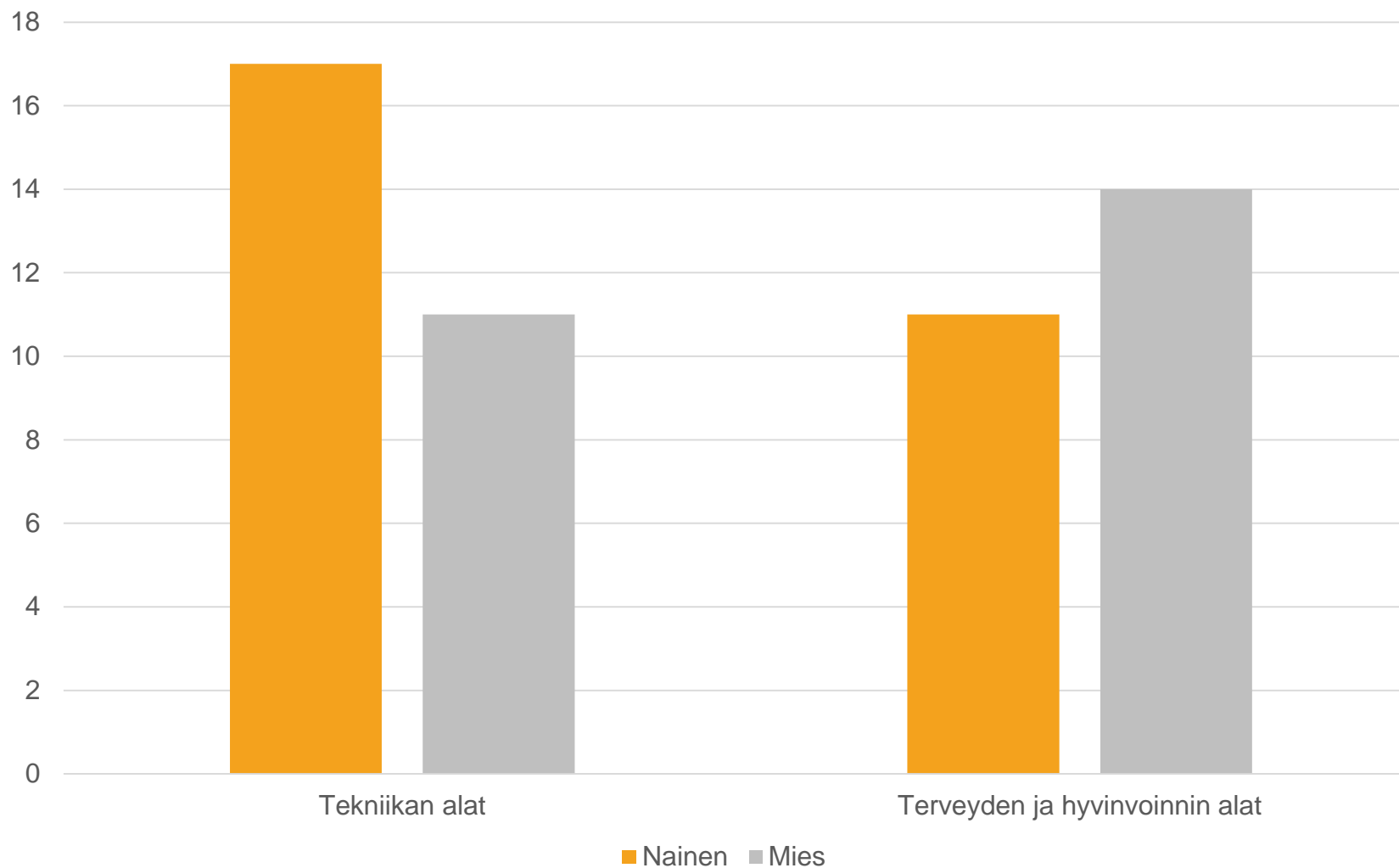
Naisiin kohdistuu usein erityisiä odotuksia miesenemmistöisillä aloilla, ja he joutuvat tavallaan lunastamaan paikkansa miesten joukossa käytöksellään (esim. Hoikkala ym. tulossa; Hyytiä 2015). Tällaisilla kokemuksilla voi olla merkitystä opiskelumotivaation kannalta.

Onkin havaittu, että naiset lopettavat helpommin opiskelun miesenemmistöisillä aloilla.

Toisaalta, myös miesten keskeyttämisprosentti on suurempi naisenenemmistöisillä terveyden- ja hyvinvoinnin aloilla (naiset 11 %, miehet 14 %) (Halme ym. 2018, 17.)

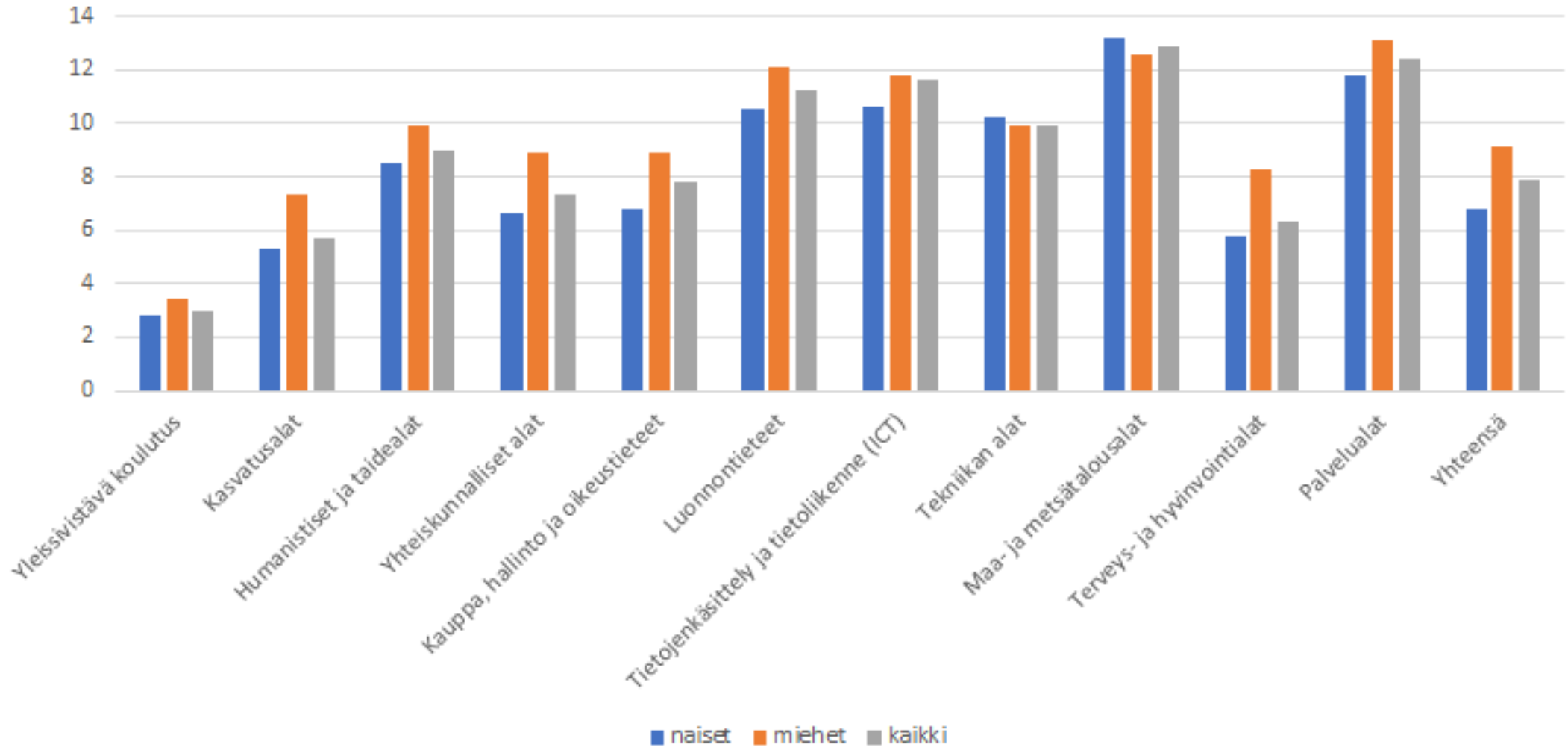
Lähde: Kauhanen, A. & Riukula, K. (2019, s. 80–100).

Opintojen keskeyttäminen sukupuolen mukaan, %

Lähde: Halme, I. (toim.) (2018)

Koulutuksen keskeyttäneet 2018-2019 (%)

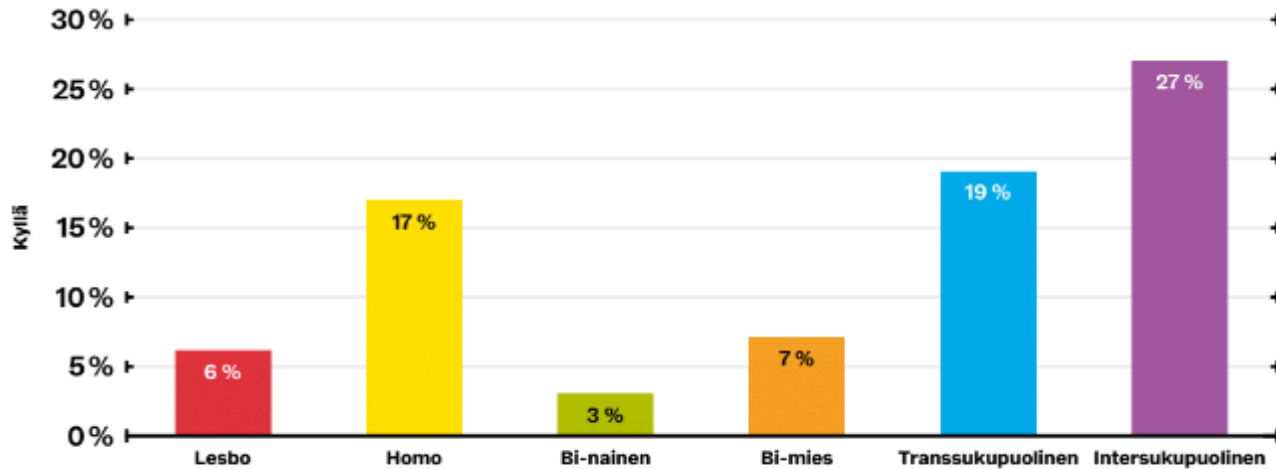
Lähde: Tilastokeskus 2021

Potentialihanke.fi

ipuvoimaa
EU:lta
2014-2020

OLETKO KOSKAAN HARKINNUKOPPETTAVASIKOULUNKÄYNNIN
TAI VAIHTAVASIKOULUA SATEENKAAREVUUTESI VUOKSISI? (SUOMI)

Lähde: Sateenkaari oppilaitoksessa -opas. Karvinen, M. (2021, s. 18)

MAAHANMUUTTAJATAUSTAISISTA
OPISKELIJOISTA

3,4% harkinnut opintojen keskeyttämistä

7,3% harkinnut alanvaihtoa

KANTASUOMALAISISTA OPISKELIJOISTA

1,2% harkinnut opintojen keskeyttämistä

2,9% harkinnut alanvaihtoa

AMISBAROMETRI 2015 & 2017

Lähde: Voimaa opiskeluun -hanke.
Reinikainen, R. (2018, s. 4)

Ammatillisista opiskelijoista vähiten valmistumiseensa uskoivat

- **Muunsukupuoliset**
 - 18 % oli harkinnut vaihtoa tai lopettamista, kun naisilla ja miehillä vastaavat osuudet olivat 4 %
- **Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvat**
 - 9 % oli harkinnut muuta vaihtoehtoa, kun taas suomenkielisistä vaihtamista tai lopettamista oli harkinnut 4 % ja ruotsinkielisistä 5 %
- **Nuorimmat (korkeintaan 17-vuotiaat)**
 - uskovat hieman muita harvemmin valmistumiseensa
- Koulutusaloista taas erottuivat **tietojenkäsittely ja tietoliikenne sekä palvelualat**, joissa lopettamista harkinneiden osuudet olivat 7 % ja 6 %

Lähde: Amisbarometri 2019. <https://sakkiry.fi/amisbarometri/>

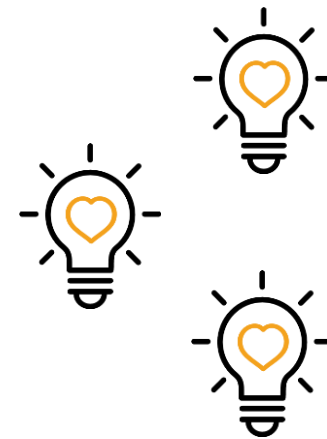
Pienryhmäkeskustelu:

Katsokaa yhdessä ennakkotehtävänä ollut video, jossa Tjurre kertoo opettajan roolista ja opiskelijoiden kohtaamisesta:

Yrkeslärarens roll #allasyrkes - Ammattiopettajan rooli #kaikkienamis.
https://www.youtube.com/watch?v=G_oaVODQjYk

Pohtikaa yhdessä ja kirjatkaa ylös Flingaan, miten voisimme edistää toimintatapoja ja luoda hyviä käytäntöjä, jotka edistävät ainokaisten hyvinvointia ja pysymistä alalla. Pohtikaa asiaa yksilön / koko organisaation tasoilla.

Flinga: <https://flinga.fi/s/FL3DKD9>

Miten segregaatiota voidaan lieventää?

- Työelämään tutustuminen vankemmin osaksi opetusta jo peruskoulussa ja lukiossa. Näin sukupuoli, luokka ja etninen tai kulttuurinen tausta vaikuttaisivat vähemmän ensimmäisten opiskelupaikkojen ja töiden valinnoissa.
- Sukupuolinäkökulman huomioivan oppilaanohjauksen kehittämiseksi tuotetut kurssit, materiaalit ja hyvät käytännöt tulisi ottaa käyttöön joka puolella maata oppilaiden päivittäisessä kohtaamisessa.
- Nuorten kanssa tulisi keskustella työelämän epätasa-arvosta: heitä ei voi sumuttaa väittäen, että mitään epätasa-arvoa ei ole. Samalla on kuitenkin hyvä karsia väärää tietoa epätasa-arvoisuudesta, ja mahdollistaa muutokset.
- Oppilaitosten toiminnalliset tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmat otetaan käyttöön
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön tueksi tarjotaan koulutusta.
- Työelämän tasa-arvoa kehitetään yhdessä työorganisaatioiden kanssa.
- Oppilaitosverkoston ja julkisten kulkuyhteyksien suunnittelussa otetaan huomioon koulutuspoliittinen mahdollisuuksien tasa-arvon tavoite.

Lähde: Lahtinen, J. & Tanhua, I. (2019)

OPISKELIJOIDEN JAKSAMISEEN YHTEYDESSÄ OLEVAT TEKIJÄT:

Opinto-ohjaajan tuki ja ohjaus

Opettajan kannustus ja
opintojen tukeminen

Aikataulujen joustavuus ja
työkuorman keventäminen

Opiskelumotivaatio

Mielenterveysongelmien/
koulu-uupumuksen ennaltaehkäisy
ja tunnistaminen

Syrjimätön ja kiusaamisesta vapaa
opiskeluympäristö

Ammattikouluopiskelijoiden jaksamiseen liittyvät tekijät oppilaitos- ja yksilötasolla: kuviossa on eritelty opiskelijoiden jaksamiseen liittyviä tekijöitä Amisbarometrin (2015 & 2017) perusteella.

Lähde: Voimaa opiskeluun -hanke. Reinikainen, R. (2018, s. 8)

Jotta voi

Olla oma itsensä,
Kehittyä ja oppia
Käsitellä huolia, pelkoja ja haasteita

Tarvitaan turvallisuuteen tähtäävää ilmapiiriä,
jonka edistämiseen kaikki sitoutuvat.

Kokeillaan turvallisemman tilan periaatteiden tekemistä

Mitkä asiat ovat sinulle tärkeitä, jotta koet (työ)yhteisön itsellesi turvalliseksi?

Millainen (työ)yhteisön pitää olla, jotta voit osallistua sen toimintaan omana itsenäsi hyvillä mielin?

Mene osoitteeseen
<https://flinga.fi/s/FRL4JDG>

Valitse Flingassa olevista lapuista viisi (5) itsellesi tärkeintä asiaa, jotka edesauttavat omaa osallistumistasi (työ)yhteisön toimintaan.

Anna näille lapuille tykkäys.

Halutessasi voit myös lisätä uusia lappuja.

Pohditaan pienryhmissä

**Käykää läpi jokainen sydämen saanut lappu ja
pohtikaa:**

Miten voimme konkreettisesti ja yhdessä toimia, jotta
tämä tarve ja toive toteutuisi?

Turvallisemman tilan materiaalit ja ohjeistus opettajien ja ohjaajien käyttöön

Luodaan turvallisemman tilat periaatteet yhdessä Flingan avulla

1. Jokainen ryhmän jäsen miettii ensin itsekseen:
 - Mitkä asiat ovat sinulle tärkeitä, jotta koet opiskeluyhteisön tai muun sinulle tärkeän yhteisön (työ, harrastukset) itsellesi turvalliseksi?
 - Millainen yhteisön pitäisi olla, jotta voit osallistua sen toimintaan omana itsenäsi hyvillä mielin?

Luodaan turvallisemman tilat periaatteet yhdessä Flingan avulla

2. Flinga-alustalla on 60 erilaista turvallisemman tilan syntymiseen vaikuttavaa lappua. Jokainen valitsee niistä viisi (5) itselle tärkeintä, jotka edesauttavat omaa osallistumista yhteisön toimintaan. Flinga mahdollistaa anonyymien osallistumisen.

Anna valitsemillesi lapuille tykkäys (sydän). Halutessasi voit myös lisätä uusia lappuja (jos tämä asetus valittu Flingassa).

- Potentiaali-hankkeen luoma esimerkki Flinga, josta löytyy harjoituksessa käytetyt laput: <https://edu.flinga.fi/s/EPTC3ZK>
- **Ohje opettajille ja ohjaajille:** Tee harjoitusta varten oma Flinga kopioimalla lappujen tekstit tästä esimerkki Flingasta. Voit myös ottaa tekstit ulos excel-tilauksena ja hyödyntää niitä tulostettuna tai jollain muulla oppimisalustalla (vasemmalla yläkulmassa kolmen viivan takana kohta "vie sessio").

Vanhin ensin

Ruudukko

Mitkä asiat ovat sinulle tärkeitä, jotta koet yhteisön itsellesi turvalliseksi? Millainen yhteisön pitää olla, jotta voit osallistua sen toimintaan omalla itsenäsi hyvillä mielin?

Valitse viisi (5) itsellesi tärkeintä lappua tykkäämällä niistä.

Toisten arvoja kunnioitetaan, vaikka ne olisivat erilaiset kuin muilla

Kaikista sukupuolista puhutaan kunnioittavasti

Kaikista ihmisistä puhutaan kunnioittavasti

Erilaisista ihmisryhmistä puhutaan kunnioittavasti

Kiusaamiseen puututaan

Epäasialliseen käytökseen puututaan

Häirintään ja syrjintään puututaan

Ei käytädytä trans- ja homofobisesti

Ei käytädytä seksistisesti

Ei käytädytä rasistisesti

Ei käytetä loukkaavia sanoja

Minun ei tarvitse pelätä ketään

Luodaan yhteiset pelisäännöt, joihin kaikki sitoutuvat

Toimitaan yhdessä hyvän yhteishengen edistämiseksi

Toimitaan yhdessä positiivisen ilmapiirin edistämiseksi

En joudu epämieluisuuden kohteeksi

Kuva esimerkki Flingasta, josta löytyy harjoituksessa käytetyt laput: <https://edu.flinga.fi/s/EPTC3ZK>

Luodaan turvallisemman tilat periaatteet yhdessä Flingan avulla

3. Kun kaikki ryhmässä ovat valinneet itselle tärkeät asiat, käydään jokainen tykätty lappu läpi yksi kerrallaan.

Keskustellaan siitä, miten voimme konkreettisesti toimia, jotta tämä tarve ja toive toteutuisi? Kaikki ajatukset kirjataan ylös.

4. Konkreettisista toiminnoista koostetaan yhteiset turvallisemman tilan periaatteet.

Esimerkki seuraavalla dialla.

Pois Piilosta Potentiaali -verkoston yhteiset turvallisemman tilan periaatteet (2020)

Olemme avoimia ja läsnä. Ollaan aidosti kiinnostuneita toistemme puheista. Kohdataan uudet aiheet ja henkilöt ennakkoluulottomasti, otetaan jokainen vastaan tuleva asia ja tilanne mahdollisuutena oppia uutta ja kehittyä. Ollaan aidosti läsnä ja varataan etänä työskentelyyn aikaa ja rauhaa.

Kunnioitetaan ja arvostetaan toisiamme puheissa ja toiminnassa. Annetaan tilaa erilaisille ajatuksille ja lähtötasoille, kiinnitetään huomiota sanavalintoihin ja muistetaan ihmisten moninaisuus. Asioista voidaan olla eri mieltä kunnioittavasti. Erilaisuus on rikkautemme!

Reflektoidaan omia oletuksia. Vältetään yleistyksiä siitä, mitä toiset tietävät keskusteltavasta aihepiiristä, ihmisryhmistä tai esimerkiksi toisten osallistujien sukupuolesta, taustasta tai perhesuhteista.

Pyydetään ja annetaan tukea ja apua. Muistetaan pyytää apua ja tarjotaan aktiivisesti apua kun huomataan sen tarvetta.

Annetaan tilaa. Huolehditaan, että kaikki halukkaat tulevat keskustelussa kuulluiksi ja pääsevät osalliseksi omassa tahdissaan. Pidetään yhdessä keskusteluissa hiljaisiakin pohtimistaukoja, pyydetään puheenvuoroja, annetaan toisille tilaa sanoa mielipiteensä ja tarkentaa ja täsmentää ajatuksiaan. Huolehditaan, että puhuja kokee tulevansa kuulluksi.

Kannustetaan. Luodaan yhdessä jokainen omalta osaltamme hyvää ja turvallista ilmapiiriä. Kuunnellaan, kannustetaan, tarjotaan vertaistukea ja pyydetään toisiamme kertomaan asioista lisää.

Luodaan luottamusta. Keskustellaan asioista luottamuksellisesti ja huolehditaan, ettei kerrotuista esimerkkitapauksista voi tunnistaa yksilöitä. Harkitaan, milloin luottamuksellisia asioita kannattaa jakaa ja huomioidaan vielä erikseen ääneen, jos toivotaan, että asiat käsitellään luottamuksellisena.

Rentoudutaan. Erehtyminen ja kysyminen on sallittua. Tyhmiin kysymyksiin saa usein viisaita vastauksia.

Esimerkkejä tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen, turvallisemman, tilan luomisesta

HUOM! Turvallisempi tila vs. turvallinen? Emme voi luvata kenellekään 100% turvallista tilaa vaikka siihen pyritäänkin. Siksi puhutaan turvallisemmasta tilasta.

Allianssin Nuori2020-tapahtuman turvallisemman tilan periaatteet:

<https://www.alli.fi/palvelutnuori2020/nuori2020-turvallisempi-tila>

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry. Turvallisemman tilan periaatteet ja vihapuheesta vapaan keskustelun säännöt:

<https://alli.fi/palvelut/tyokaluja-nuorisoalalle/turvallisemman-tilan-periaatteet-ja-vihapuheesta-vapaan-keskustelun-saannot/>

Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry. Turvallisemman tilan periaatteet: <https://www.sool.fi/jasenelle/turvallinen-tila/>

Helsingin yliopisto. Ohjauskulman turvallisemman tilan periaatteet: <https://studies.helsinki.fi/ohjeet/artikkeli/ohjauskulman-turvallisemman-tilan-periaatteet>

(english below)

ALLIANSSIN TOIMINTA ON SYRJINNÄSTÄ VAPAATA ALUETTA

Haluamme, että NUORI2020-tapahtuman jokaisella osallistujalla on samanlaiset mahdollisuudet osallistua ja tulla kohdelluksi taustastaan riippumatta. Avoimen vuorovaikutuksen, oppimisen ja kohtaamisen tavoitteet toteutuvat paremmin silloin, kun jokainen tulee kohdatuksi omana itsenään, eikä kenenkään tarvitse pelätä syrjintää tai häirintää. Siksi pyydämme osallistujia noudattamaan seuraavia periaatteita, joiden tarkoituksena on tehdä tapahtumasta hieman turvallisempi ympäristö toimia, taustasta riippumatta.

TURVALLISEMMAN TILAN PERIAATTEET

Ole avoin. Kohtaa uudet aiheet ja henkilöt ennakkoluulottomasti, ota jokainen vastaan tuleva asia ja tilanne mahdollisuutena oppia uutta ja kehittyä.

Kunnioita. Anna toisille tilaa, kiinnitä huomiota sanavalintoihisi ja muista tapahtumien osallistujien moninaisuus.

Älä oletta. Kunnioita jokaisen itsemäärittelyoikeutta äläkä tee oletuksia esimerkiksi toisten sukupuolesta, taustasta tai perhesuhteista.

Puutu. Mikäli todistat häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua, älä jää sivustakatsojaksi.

Kannusta. Ota vastuuta myös muiden osallistujien kokemuksesta. Kuuntele ja kannusta.

Rentoudu. Erehtyminen ja kysyminen on sallittua.

Miten voisit hyödyntää
tätä menetelmää omassa työssäsi?

Yhteenveto

Kirjoita 1-3 asiaa mitä viet tästä koulutuksesta omaan työhösi (ajatus, tunne, menetelmä)

Mene osoitteeseen [menti.com](https://www.menti.com)
ja käytä koodia 3759 6846

Koulutusta tarjolla!

Potentiaalin aamukahvit: Myytit myttyyn! Uskomuksia ja oletuksia koulutus- ja uravalinnoista

- Perjantai 3.12. klo 9–10

Potentiaalin toiminnalliset koulutusiltapäivät:

- To 2.12. klo 13–16: Oppilaitosten toiminnallinen tasa-arvosuunnittelu – miten ja miksi?
- to 9.12. klo 13–16: Menetelmiä reppuun – välineitä oppilaitosten yhdenvertaisuustyön tueksi

Lisätietoa ja ilmoittautuminen: <https://www.potentiaalihanke.fi/aamukahvit-ja-koulutusiltapaivat-2021/>

Koulutusta tarjolla!

- **4. webinaari 24.11.2021: Teemana Tulevaisuus, haasteet ja mahdollisuudet**
<https://www.potentiaalihanke.fi/webinaari/>
- **Seuraa hanketiedotusta, tilaa uutiskirje:**
<https://www.potentiaalihanke.fi/yhteystiedot/tilaa-utiskirje/>

Potentiaalihanke

PotentiaaliH

- **Tilaa koulutus omaan työyhteisösi tai alueen toimijoille 2021:**
Yhteyshenkilö:
Sari Miettinen
etunimi.sukunimi@utu.fi

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Lähteet

- Amisbarometri (2019) <https://sakkiry.fi/amisbarometri/>
- Halme, I. (toim.) (2018) *AMIS 2018 – Mitä kuuluu, ammattiin opiskeleva?* Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry. <https://www.amistutkimus.fi/> (haettu 18.11.2021)
- Kauhanen, A. & Riukula, K. (2019) Työmarkkinoiden eriytyminen ja tasa-arvo Suomessa. Teoksessa Mia Teräsaho & Johanna Närvi (toim.) *Näkökulmia sukupuolten tasa-arvoon – analyyskejä tasa-arvobarometrasta 2017*. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Raportti 6/2019, 80–100. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-314-4>
- Kanter, R. (1977) *Men and Women of the Corporation*. New York: Basic Books, Inc.
- Karvinen, M. (2021) *Sateenkaari oppilaitoksessa. Opas sateenkaarevasta yhdenvertaisuudesta ja turvallisemmasta toimintakulttuurista*. Seta ry 2021. <https://seta.fi/tue/kouluopas/>
- Kaukonen, L. (2020) *Alojensa ainokaiset: Tekniikan alan naisopiskelijoiden ja sosiaalialan miesopiskelijoiden kokemuksia ainokaisuudesta*. Pro gradu -tutkielma. Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta, Yhteiskuntatieteiden laitos. Itä-Suomen yliopisto. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uef-20201179>
- Käsmä, Emilia (2020) Katariina kurvasi Saksan kautta autoalalle – Työllä ei ole vaaraa muuttua yksitoikkoiseksi. *KALEVA* 23.11.2020. Maksettu mainos Tasa-arvo tutuksi -hanke. <https://www.kaleva.fi/katariina-kurvasi-saksan-kautta-autoalalle-tyolla/3115517> (haettu 18.11.2021)
- Lahtinen, J. & Tanhua, I. (2019) Sukupuolittuneet ammattikäsitteet yksi ammatillisen segregaaation syy. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta. *Blogi: Tieto käyttöön*. 14.3.2019. <https://tietokayttoon.fi/ajankohtaista/blogi/-/blogs/sukupuolittuneet-ammattikäsitteet-yksi-ammattillisen-segregaaation-syy> (haettu 18.11.2021)

Lähteet

- Lahtinen, J. (toim.) (2019) ”Mikä ois mun juttu” – nuorten koulutusvalinnat sosiaalisuomaisemien kehyksissä. Valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminta 2019:68. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-805-2>
- Murto, V. & Vieno, A. & Inkinen, A. & Reinikainen, R. & Saari, J. (2018) *Toisen asteen ammatillisten koulutusvalintojen sukupuolittuminen ja nuorten epätyypilliset valinnat*. Policy brief 18/2018. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta. <https://tietokayttoon.fi/julkaisu?pubid=26202>
- Reinikainen, R. (2018) *Voimaa opiskeluun. Tietopaketti opintojen keskeyttämisestä*. Voimaa opiskeluun -hanke. Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö, Otus. https://voimaaopiskeluun.diak.fi/wp-content/uploads/sites/7/2018/11/Voimaa_opiskeluun_Tietopaketti_opintojen_keskeyttamisesta_final.pdf (haettu 18.11.2021)
- Souto, A-M. (2019): Kannatteleva ohjaus ja etnistyvien koulutus- ja urapolkujen ehkäisy -esitys. Opetushallituksen tilaisuus Monikulttuurisen ohjauksen neliapila – tieto, taito, tahto ja tunne 26.4.2019. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/anne-mari-souto_0.pdf
- Tilastokeskus: Väestön koulutusrakenne. <https://www.stat.fi/meta/til/vkour.html> (haettu 18.11.2021)
- Tilastokeskus: Työvoimatutkimus. <https://www.tilastokeskus.fi/meta/til/tyti.html> (haettu 18.11.2021)
- Tilastokeskus (2021) Koulutuksen keskeyttäneet 2018-2019 sukupuolen mukaan eriteltynä. Potentiaali-hankkeen tietopyyntö Tilastokeskukselta 18.11.2021.
- THL (2021) Koulutuksen sukupuolen mukainen segregatio. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 23.8.2021. <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-tila/koulutus-ja-kasvatus/koulutuksen-sukupuolen-mukainen-segregatio>

Riko kaava.

┌ **Potentiaali** ─┐

Kiitos.

www.potentiaalihanke.fi

Potentiaali

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020